

IBERIALAIS-AMERIKKALAINEN SÄÄTIÖ / SUOMEN MADRIDIN-INSTITUUTTI

TAVOITE- JA TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2016

Visio: Suomen ja lusohispaanisen maailman yhteen saattaminen

1 TAVOITESUUNNITELMA

1.1 Toiminta-ajatus ja tarkoitus

Iberialais-amerikkalaisen säätiön tarkoituksena on edistää Suomen ja espanjalais-portugalilaisen kulttuuripiirin välistä tieteen, kulttuurin ja talouselämän tuntemusta ja vuorovaikutusta. Tällä kulttuurisesti ja taloudellisesti merkittävällä alueella on yli 700 miljoonaa asukasta. Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö ylläpitää kulttuuri- ja tiedeinstituuttia Madridissa. Vuonna 2015 säätiö avasi toimipisteen Buenos Airesiin, jossa säätiö lisäksi hallinnoi Suomi-taloa. Säätiö voi myöhemmin perustaa myös muita instituutteja.

Suomen Madridin-instituutti on ainoa suomalainen kulttuuri- ja tiedeinstituutti lusohispaanisen maailman alueella. Se on myös ainoa pohjoismainen kulttuuri-instituutti Madridissa.

Madridin-instituutti toimii sekä itsenäisesti että Team Finland -verkostojen aktiivisena jäsenenä. Lisäksi se on SKTI ry:n yhteistyökumppani ja tekee yhteistyötä muiden kulttuuri- ja tiedeinstituuttien kanssa. Instituutilla on laaja yhteistyöverkosto suomalaisten sekä lusohispaanisen maailman yliopistojen ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Instituutilla on aktiivinen asiamiesverkosto, joka toimii Portugalissa sekä seitsemässä Latinalaisen Amerikan valtiossa, jotka ovat Argentiina, Brasilia, Chile, Kolumbia, Meksiko, Peru ja Uruguay. Tavoitteena on laajentaa asiamiesverkostoa kolmella valtiolla vuonna 2016. Verkosto on koulutettu maitten välisen kulttuuriviennin tehtäviin vuosina 2014–2015 ja vuonna 2016 Instituutin keskeisenä tavoitteena on saada verkosto toimimaan selkeästi tehokkaammin.

1.2 Tavoitteet ja painopistealueet

Iberialais-amerikkalainen säätiö on asettanut viisivuotisessa strategiassaan (2015–2019) kaksi keskeistä tavoitetta sekä määritellyt toiminnan painopistealueet.

Säätiön ensimmäinen strateginen tavoite on kasvattaa merkittävästi suomalaisen kulttuurin tuntemusta toiminta-alueella, erityisesti Latinalaisessa Amerikassa. Tavoitteena on, että viisivuotiskauden päättyessä suomalaista kulttuuria tunnetaan toiminta-alueella laajasti, kulttuurivienti sekä -vaihto kukoistavat ja koulutuspalvelujen viennille on kehitetty hyvät toimintamuodot. Yksittäisten kulttuurihankkeiden vaikutus kestää aiempaa pitempään, koska toiminnassa panostetaan vuorovaikutteisuuteen sekä suomalaisten ja paikallisten toimijoiden väliseen verkostoitumiseen (esim. yhteiset näyttelyt tai tapahtumat). Vuorovaikutuksessa syntyvät henkilökohtaiset suhteet syventävät kulttuurien tuntemusta ja juurruttavat toimijoita ”toistensa maaperään”.

Säätiön toinen strateginen tavoite on lisätä säätiön ja Instituutin sekä niiden toiminnan tunnettuutta Suomessa. Tavoite saavutetaan ensisijaisesti vuorovaikutteisen toiminnan ja vastavuoroisten vierailujen avulla, jotka lisäävät myös lusohispaanisen alueen kulttuurin tuntemusta Suomessa. Tavoitteena on hankkia lisää suomalaisia yhteistyökumppaneita.

1.3 Tavoitesuunnitelma vuodelle 2016

Toimintavuoden strateginen painopistealue on vuorovaikutuksen ja toiminnan lisääminen Latinalaisessa Amerikassa. Instituutti on perustanut mantereelle laajan asiamiesverkoston ja kouluttanut sen. Vuodesta 2016 alkaen asiamiesverkosto alkaa toimia täysipainoisesti Instituutin johtajan ohjauksessa. Asiamiehet toimivat aktiivisesti maidensa Team Finland -verkostoissa.

Latinalaisen Amerikan toiminnassa keskeisimpiä kohdemaita ovat Argentiina ja Brasilia. Säätiö avasi vuonna 2015 uuden toimipisteen Buenos Airesiin ja palkkasi sinne osa-aikaisen kulttuurituottajan. Buenos Airesin toimipisteessä toteutetaan säätiön hallituksen laatimaa kolmivuotista toimintasuunnitelmaa, joka sisältää sekä kulttuuri- että tiedeohjelmaa. Brasiliassa puolestaan maan monipuolinen ja jatkuvasti kasvava kulttuurintuotanto, maan taloudellisen toimeliaisuuden tuomat resurssit sekä suomalaisten vientiyriyten toiminta luovat hyvät toimintaedellytykset säätiön toiminnalle. Instituutilla on poikkeuksellisesti kaksi asiamiestä Brasiliassa.

Instituutti järjestää runsaasti monipuolista toimintaa myös muissa Latinalaisen Amerikan maissa, erityisesti Kuubassa ja Meksikossa, sekä itsenäisesti että osana Team Finland -verkostoa. Säätiö tuo Team Finland -toimintaan kulttuuri- ja tiedeulottuvuuden mukana lisäarvona tunnettuutta ja uskottavuutta. Maiden välisiä synergiaetuja käytetään mahdollisuuksien mukaan hyväksi esimerkiksi näyttelykierroissa.

1.4 Taloutteen ja hallintoon liittyvät tavoitteet vuonna 2016

Vuonna 2016 Instituutti ottaa käyttöön säätiön hallituksen suunnitteleman raportointijärjestelmän. Tavoitteisiinsa pääsemiseksi säätiö ei kasvata hallintoaan, mutta Instituuttiin palkataan Latinalaisen Amerikan kulttuurituottaja, joka on aikaisemmin toiminut hankerahoituksella. Säätiön tulee saada merkittävästi lisää tuloja, jotta Latinalaisen Amerikan toiminnassa päästään tavoitteisiin ja koulutettu asiamiesverkosto saadaan toimimaan täysimääräisesti.

2 TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2016

2.1 Toiminnan painopistealueet

Toimintavuoden 2016 keskeisenä strategisena tavoitteena on kasvattaa merkittävästi toimintaa Latinalaisessa Amerikassa ja toimintavuoden talousarvio on laadittu tätä tavoitetta silmällä pitäen.

Instituutin toiminta vuonna 2016 kohdistuu yhteentoista toimialueen maahan, jotka ovat Espanja, Portugali, Argentiina, Brasilia, Chile, Meksiko, Kolumbia, Kuuba, Peru, Uruguay ja Venezuela. Sisältöjen painopistealueet ovat Suomi 100-juhlavuoden sisältösuunnittelu, uusi visuaalinen nykyaide, design, suomalainen draama, koulutusvienti, etenkin opettajankoulutus ja oppimispelidesign. Operatiivinen toiminta painottuu Latinalaisen Amerikan työn kehittämiseen sekä hankkeiden aloittamiseen, myös Karibiassa ja Kuubassa. Espanja säilyy keskeisenä, sillä maa on kulttuuriverkoston pohja-alusta lusohispaanilla alueella.

2.2 Kulttuuritoiminta Espanjassa, Portugalissa ja Latinalaisessa Amerikassa

Madridin-instituutissa on galleria/monitoimitila, jonne tuotetaan viisi suomalaista visuaalisen alan näyttelyä ja yksi Mexico Cityn designmuseosta MUMEDista saapuva julistenäyttely Meksikon kuolleiden päivän yhteyteen marraskuun alussa. Yhteistyö MUMEDIn kanssa alkoi, kun Instituutti järjesti Kustaa Saksin näyttelyn tasavallan presidentin Sauli Niinistön Meksikon valtiovierailun yhteydessä 2015. Uutena aloitteena Instituutin tiloissa aloittaa toimintansa pohjoismainen lukupiiri. Tiloissa pidetään myös EUNIC-tapahtumia ja lapsille suunnattuja lasten päiviä. Madridin ulkopuolella näyttely- ja koulutusalan tapahtumia järjestetään Cádizissa, Sevillassa, Valenciassa, Barcelonassa, Teneriffalla ja Etelä-Espanjan kansainväliseksi kulttuurin keskuksesi kasvaneessa Malagassa. Siellä Instituutti tuottaa yhdessä Suomen Pietarin-instituutin ja Suomen ortodoksisen kirkkomuseon kanssa kulttuurin ja tieteen tapahtuman uuteen, Länsi-Euroopan ainoaan venäläisen taiteen museoon. Esillä ovat monikulttuurinen karjalainen perinne, uskonto ja Suomen asiantuntemus Venäjän Euroopan-suhteissa.

Portugalissa Instituutti tuottaa suomalaisen kirjailijavieraan Lissabonin kansainväliseen kirjallisuuden yö -tapahtumaan, tukee sirkuskoulutusta suomalaisella opettajavierailulla ja vie Barcelosin kaupunkiin

Tapio Wirkkalan Lappi-aiheisen Saivaara-näyttelyn, joka tuo uutta tietoa Wirkkalan urasta. Team Finland -hankkeissa Instituutti tukee suomalaisen arkkitehtuurin esittelyä Portugalin arkkitehtuurin biennaalissa Lissabonissa ja on mukana suomalaisessa koulutustapahtumassa.

Argentiina on Instituutin ohjelmatoiminnan painopistealue Latinalaisessa Amerikassa Iberialais-amerikkalaisen säätiön avattua siellä toimipisteen 1.4.2015. Yhteistyössä säätiön Buenos Airesin tuottajan Jali Wahlstenin kanssa Instituutti järjestää Buenos Airesissa Suomen suurlähetystön tiloissa Latinalaisen Amerikan asiamiesverkostolleen jatkokoulutuksen. Koulutuksen ensimmäinen osa pidettiin vuonna 2014 Chilessä. Suomen Latinalaisen Amerikan edustustoilla on mahdollisuus osallistua koulutukseen videokonferenssiyhteyden välityksellä. Koulutuksen aiheina ovat kulttuuriviennin kentän muutokset, TF-yhteistyö, Instituutin Suomi100-hankkeet ja koulutus- ja kulttuuriviennin edistäminen Latinalaisessa Amerikassa. Instituutti tuottaa suomalaisen mediataiteen levityskeskus AV-arkin kanssa suomalaisen videotaiteen ohjelman alueen maiden käyttöön, panostaa suomalaisen taiteilijan osallistumiseen Buenos Airesin liikkuvan kuvan biennaaliin (BIM) ja järjestää taiteen kuraattoreille ja tuottajille verkostoitumistapahtuman. AV-arkin ja Framen kanssa tuotetaan kuraattorivierailu Argentiinasta Suomeen. Lisäksi Andien maissa kiertävä Kustaa Saksin näyttely *Hypnopompic* viedään loppuvuodesta Buenos Airesiin.

Vuonna 2016 visuaalisen taiteen viennin pääkohde on Brasilia. Instituutti tuottaa yhdessä TF-verkoston kanssa Rio de Janeiron olympialaisten näyttelyalueelle Suomi-talo-ohjelman, jonka osana on taiteilija Terhi Ylimäisen näyttely. Instituutti koordinoi suomalaisen kuraattorin vierailun Sao Paoloon, jonka merkittävä Pinacoteca-museo on pyytänyt suomalaisen valokuvataiteen näyttelyä Suomi100-vuodelle. Lisäksi Instituutti osallistuu Sao Paolon pohjoismaisiin kulttuuripäiviin. Chilessä Instituutti kierrättää Jussi Tiaisen *Inhimillinen arkkitehtuuri* -valokuvanäyttelyä ja tuottaa verkostoitumistapahtuman nuorille suomalaisille ja chileläisille muotoilijoille. Suomen Venezuelan suhteita johdetaan Suomen Chilen edustustosta, jonka kanssa yhteistyössä Instituutti tuottaa Venezuelaan suomalaisen kulttuurin tapahtuman. Instituutti on neuvotellut myös suomalaisen teatteritekstien lukudraamatapahtumasta järjestämisestä Caracasissa.

Andien alueen maihin Kolumbiaan ja Peruun Instituutti vie taiteilija Kustaa Saksin *Hypnopompic*-näyttelyn. Kolumbiaan Bogotan kansainvälisille teatterifestivaaleille on suunnitteilla Suomen Kansallisteatterin vierailu. Perussa Instituutti osallistuu Liman runofestivaaleille tuottamalla Limaan suomalaisen runoilijan matkan. Liman nykytaiteen museo MAC ja Liman taidemuseo ovat olleet kiinnostuneita visuaalisen alan näyttelyistä Suomi100-vuonna, joten Instituutti koordinoi Limaan suomalaisen kuraattorin matkan.

Meksiko on merkittävä kohdemaalla Instituutille kaupan ja elinkeinoalan yhteistyön voimistuessa Suomen ja Meksikon välillä. Vuodesta 2016 Suomen Meksikon edustusto on niin kutsuttu julkisen diplomatian maa, mikä tarkoittaa instituutin näkökulmasta vahvistuvaa TF-työtä. Instituutti tuottaa kahden suomalaiskirjailijan matkat Guadalajaran kirjamesuille, suomalaisen lukudraamatapahtuman Monterreyn dramaturgian viikoille sekä ohjaaja Mika Myllyahon ohjaaman workshopin. Lisäksi Instituutti tukee dramaturgi Saara Turusen *Broken Heart Story* -teoksen teatterituotantoa Meksikossa sekä tuottaa Meksikon kulttuuriministeriön radiokanavalle toistuvan radio-ohjelman suomalaisesta kulttuurista.

Vuonna 2016 Instituutti aloittaa hanketoiminnan Kuubassa. Ulkoministeriön Latinalaisen Amerikan ja Karibian aluekokous pidetään maaliskuussa 2016 Havannassa. Instituutti tuottaa kokouksen yhteyteen suomalaisen taiteen tapahtuman.

2.3 Tieteellinen toiminta Espanjassa ja Latinalaisessa Amerikassa

Instituutin tieteellinen toiminta korostaa monitieteisyyttä, tieteidenvälisyyttä sekä tieteen ja taiteen kohtaamispiirteitä. Instituutti toimii aktiivisesti Suomen tiedeinstituuttien muodostamassa Tiedeinstituuttifoorumissa (TIF) ja osallistuu sen tapahtumiin. Instituutti järjestää syksyllä 2016 tieteellisen seminaarin Complutensen yliopistossa Madridissa. Seminaari kokoaa yhteen suomalaisia lusohispaanisen ja Latinalaisen Amerikan tutkijoita Espanjassa, Latinalaisessa Amerikassa sekä Yhdysvalloissa toimivien tutkijoiden kanssa. Teemana on kriisin tarkastelun erot ja yhtäläisyydet pohjoisen ja etelän näkökulmasta.

Instituutissa on ollut käynnissä kaksi suurempaa tieteellistä hanketta. Niistä toinen on Suomen Akatemian rahoittama nelivuotinen *Yhdistynyt diversiteetti* -suurhanke, jota johtaa Instituutin entinen johtaja, Helsingin yliopiston Latinalaisen Amerikan tutkimuksen professori Martti Pärssinen. Projektin tavoitteena on tutkia ja oppia ymmärtämään Länsi-Amazoniassa sijainneita esikolumbiaanisia muistomerkkejä ja tiejärjestelmiä sekä niitä rakentaneita yhteiskuntia. Brasilian hallitus on esittänyt hankkeen löytöjä UNESCO:n maailmanperintölistalle. Hankkeen rahoitus on kuitenkin loppumassa. Toinen Instituutista johdettu hanke on Koneen säätiön rahoittama tutkimus *Espanjan, Portugalin ja Latinalaisen Amerikan nykykirjallisuuden historia 1970–2010*. Hanketta johtaa Instituutin johtaja Auli Leskinen ja siinä on mukana yhdeksän tutkijaa Espanjasta, Latinalaisesta Amerikasta, Yhdysvalloista ja Suomesta. Hanke tuottaa ensimmäisen suomenkielisen teoksen mainittujen alueiden kirjallisuushistoriasta sananvapauden ja demokratiakehityksen näkökulmasta.

Koulutusviennissä Instituutti tiivistää yhteistyötä OKM:n Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston kanssa Latinalaiseen Amerikkaan suunnattujen koulutuspalvelujen osalta. Instituutti liittyy monipuolisia tieteen tutkimusverkostojaan Euroopan, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan tutkimustietopankkiin FinCEALIin sekä kartoittaa yhteistyön jatkamahdollisuuksia vaikutusvaltaisen Iberialais-amerikkalaisten maiden koulutus-, kulttuuri- ja tiedejärjestön OEI:n kanssa. Instituutti järjesti OEI:n kanssa vuonna 2014 Latinalaisen Amerikan opetusministeriöiden matkan Suomeen. Vuonna 2016 Instituutti järjestää toisen vastaavan vierailun.

2.4 Latinalaisen Amerikan työn kasvattaminen ja asiamiesverkoston kehittäminen

Iberialais-amerikkalaisen säätiön luoma Latinalaisen Amerikan asiamiesverkosto on SKTI ry:n instituuttien verkostossa ensimmäinen laatuaan. Verkosto voi toimia pilottina muille suomalaisille kulttuuri- ja tiedeinstituuteille, joilla on tarvetta asiamiestoimintaan. Suomen Benelux-instituutti ja Suomen Saksan-instituutti ovat osoittaneet kiinnostusta verkostoa esittelevään koulutukseen. Madridin-instituutti järjestää asiamiesverkoston toimintaa esittelevän koulutuksen SKTI:n instituuttien johtajille, kun he saapuvat Madridiin SKTI ry:n kevätkokoukseen 23.–25.5.2016. Vuonna 2016 Instituutti jatkaa asiamiesten sitouttamista tehtäviinsä Buenos Airesissa huhtikuussa pidettävällä jatkokoulutuksella. Säätiön ainutlaatuinen Latinalaisen Amerikan asiamiesverkosto on toiminut erittäin hyvin ja on muodostunut ratkaisevaksi säätiön laajentaessa toimintaansa Latinalaiseen Amerikkaan, joka on erittäin kiinnostava toiminta-alue talouskasvun ja kulttuurituotannon kasvun vuoksi. Instituutti tukee suomalaisen asiantuntijuuden pääsyä alueen suurille ja dynaamisille markkinoille.

Instituutin johtaja on jo parin vuoden ajan osallistunut vuosittain Suomen ulkoministeriön Latinalaisen Amerikan aluekokouksiin ja ollut mukana ministeriön Latinalaisen Amerikan strategian kulttuurin ja tieteen alojen suunnittelussa. TF-yhteistyö on ollut erinomainen pohja kulttuuriviennille, jota se ehdottomasti vahvistaa. Suurlähetystöjen ja instituutin yhteistyön tiivistyessä Instituutti integroi asiamiehet suurlähetystöistä johdettuihin TF-verkostoihin. Madrid on ollut yksi TF-pilottikohde. Verkoston hyvä yhteistoiminta on näin testattu Espanjassa.

Madridissa ja Helsingissä 13.10.2015